

Mina år med Heimbygdas spelmansförbund. av Rickard Näslin

När jag nu har blivit ombedd att inför spelmansförbundets 75-årsjubileum bidra med något slags historik får det bli via egna tillbakablickar och personliga reflektioner från 1979 och framöver.

Under 70-talets folkmusikvåg hade vi i den grupp unga spelmän som gick under namnet Lekstulaget av olika skäl betraktat oss som något slags rebeller i relation till Heimbygdas spelmansförbund, (numera Jämtland-Härjedalens spelmansförbund)! Vi var bl.a skeptiska till det då förhärskande notspelet men besökte ändå en och annan Jämtstämman och "svartspelade" såsom framgår av denna insändare i LT efter stämman i Mörsil 1974:! Länk till artikeln Vi var förstås inte heller medlemmar på den tiden..(Mera om detta finns att läsa i mina artiklar om "Folkmusikvågen i Jämtland" och "Lekstulaget, en jämtländsk folkmusikgrupp" som återfinns på min hemsida: Kulturlokalen/spelrummet.)

I samband med spelmansstämman i Åre 1979 var tiden mogen att ändra på den usla relationen mellan oss i Lekstulaget och Spelmansförbundet!

Då kom nämligen dåvarande Vice ordföranden Gun Rickardsson fram till mig och tog med mig bakom en lada på Hembygdsgården och ställde frågan: "skulle du kunna tänka dig att vara med i styrelsen för spelmansförbundet?" OK sa jag, och tänkte att "nu finns det möjligheter att ändra på saker och ting!" Det samtalet ledde till att jag kom att delta i styrelsearbetet 14 år framöver som ordinarie ledamot i styrelsen, (förutom ett par år som suppleant då jag bedrev diverse studier på annan ort) Några minnen från den perioden och från tiden som ordförande i början av 2000-talet tänker jag här plocka fram med hjälp av mina sparade tidningsurklipp.

!1980-talet.

Under dåvarande ordföranden Jan Raihles ledning tog vi i styrelsen initiativ till ett par evenemang som kan vara värda att omnämnas. Exempelvis arrangerade vi 1982 den första spelmanstävlingen sedan 1915 på Jamtli. En föregångare till 90-talets Gregoriekapleikar!

1983 diskuterade vi också bristen på engagemang från Läns museets sida vad gällde att lyfta fram länets folkmusik! Bl.a genom att inte ha någon anställd med kompetens att ha hand om det immateriella kulturarv som fanns samlat i arkiven i form av inspelade låtar, visor och berättelser. När inget hände efter några års framstötars beslöt vi oss för att sätta hårt mot hårt och hota med att lämna föreningen Heimbygda om inte något radikalt hände! Förutom att man tog tag i och samlade och ordnade allt inspelat material på lämpligt sätt för att göra det mera tillgängligt önskade vi att det inrättades ett särskilt rum för länets folkmusik. Jag fick i uppdrag av styrelsen att boka tid med högsta chefen, Landsantikvarien Sten Rentzog för att ställa ultimatum. Några dagar senare stegade jag in till honom fast beslutet att genomdriva våra önskemål! Det mötet visade sig vara som "att slå in en öppen dörr" då Sten Rentzog redan hade en fullt genomtänkt plan för att gå oss till mötes på alla sätt! Åren framöver hände en hel del i Läns museets och Spelmansförbundets regi.. 1985 stod ett spelmansrum färdigt på museet.

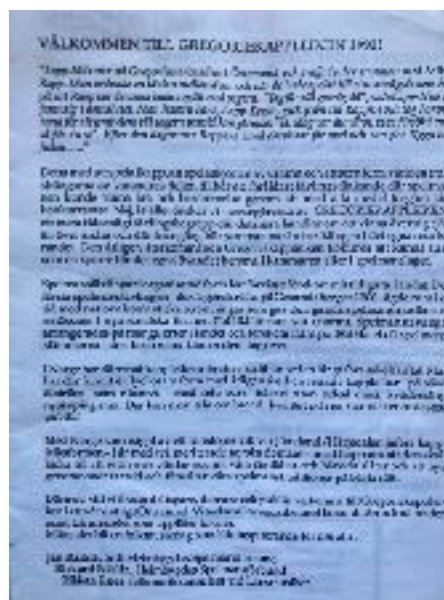

1988 anordnades den första Gregoriestämman, vilken ett par år senare skulle omvandlas till den årligen återkommande Gregoriekappleiken (numera Gregoriebalen).

Gregoriekappleiken.

Vi hade under hela 80-talet diskuterat nya former utöver den årligen återkommande spelmansstämman i syfte att locka fler ungdomar till folkmusiken. Och nu arrangerade vi den första kappleiken på Länsmuseet under Gregoriehelgen 1990

Året därpå, våren 1991, slog Ulla-Britta Johansson och jag följe med vår ordf. Folke Starkman till SSR:s (Sveriges spelmans Riksförbunds) årsstämma i Borås. På det hotellrum där Folke bodde kläckte vi en sen kväll den idé som skulle gå under namnet:

”Trestegsraketen”! En plan som syftade till att åren framöver trygga återväxten för den jämtländska folkmusiken och dansen. Vi skulle söka pengar för årligen återkommande kappleik, ungdomsläger samt en kurs för att få ihop musiken med dansen igen. Tack vare vår eminente ordförande erhöll vi 94.000 kr i ”eldsjälspengar” från Länsstyrelsen till ”trestegsraketen”!

Därutöver hade vi något år tidigare även lyckats förmå Länsmusikern att tillsätta en Folkmusikkonsulent-tjänst för en 3-årsperiod. Denne hjälpte oss med att planera och genomföra dessa arrangemang åren framöver.. Det blev Håkan Roos, Frösön som fick och skötte den uppgiften med bravur.

I och med min anställning som lärare på Birka Folkhögskola jan-93 så föll det sig naturligt att vi skulle arrangera den första helgkursen i folkmusik och dans där...

1992 hade Gregoriekappleiken vuxit sig stor och arrangerades på Storsjöteatern det året!

Från och med 1993 och åren framöver arrangerade vi Gregoriekappleiken på Gamla Teatern.

Kappleiken
- en succé som återkommer

I samband med spelmansstämman i Hallen 1992 arrangerade vi så ett ungdomsläger som i sin omfattning slog alla tidigare rekord! Här ser vi nedan till vänster Folke Starkman och Ulla-Britta Johansson stolta posera framför den årskullen. (Själv agerade jag lärare på kursen.) I samband med stämmorna framöver hölls dessa ungdomsläger med rekordmånga deltagare varje gång!

Från ungdomslägret i Tullingsås i samband med spelmansstämman i Strömsund 1995:

På 80-talet arrangerade vi tillsammans med Länsmusiken årligen återkommande s.k. Jämtländska helkvällar! Denna tradition återupptogs i anslutning till Gregorikappleiken under några år i början av 2000-talet. Vi kallade den nu Absolut Jämtland.

Tyvärr och av anledningar som jag inte kan dra mig till minnes nu, klingade intresset för kappelleiksformen ut i början av 2000-talet! Den sista kappelleiken som arrangerades av Förbundet var under 2004 som jag kan förstå utifrån mina sparade urklipp..

Men det var verkligen en period under 90-talet och början av 2000-talet att hämta inspiration från inför framtiden för numera Jämtland-Härjedalens spelmansförbund! Vi hade den enda spelmanstävlingen i Sverige och en livaktig ungdomsverksamhet men nu är det förstås andra tider!

Under en treårsperiod verkade jag även som ordförande i Spelmansförbundet som senare skulle byta namn till Jämtland-Härjedalens spelmansförbund. Bl.a fick jag möjligheten att i samband med spelmansstämman i Offerdal, 2006 ,dela ut Lapp-Nilsmedaljen till den alltför tidigt bortgångne spelkamraten från Lekstulagstiden, Olle Simonsson.

